

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

شهریور سال تحصیلی ۹۳-۹۲
رشته فلسفه، تاریخ، فلسفه، کلام و اخلاق و رویه مهر ۹۱

مهر مدرسه

کد رهبری:	۳۹۲۳/۲۵
تاریخ:	۱۳۹۳/۰۶/۰۹
زمان:	اصول ۴
کتاب:	اصول فقه مظفر
موضوع:	جلد سوم و چهارم از ابتدای الباب الخامس (حجیة الطوامر) تا پایان بحث تعادل و تراجم به استثنای شهره سیره و قیاس

رویه:		
نام پسران:	نام دختران:	نام پسران:
نام پسران:	نام دختران:	نام پسران:
نام پسران:	نام دختران:	نام پسران:

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: مدرسه: شهرستان: استان:

۱- دلیل حجیت «ظهور» و «قول لغوی» به ترتیب چیست؟

- الف. روایات - بناء عقلاء
- ب. بناء عقلاء - روایات
- ج. حکم عقل - بناء عقلاء
- د. بناء عقلاء - حکم عقل

۰/۵

۲- امتناع اجتماع دو حکم در باب «تزامم» و «تعارض» به ترتیب از چه جهتی است؟

- الف. امتثال - تشریح
- ب. تشریح - امتثال
- ج. تشریح - تشریح
- د. امتثال - امتثال

۰/۵

۳- قاعده اولیه در دو خبر متعارض را مشخص کنید.

- الف. توقف در فتوا
- ب. احتیاط در عمل
- ج. تساقط
- د. تخییر

۰/۵

۴- کدام مورد از موارد جواز جمع عرفی بین متعارضین نمی باشد؟

- الف. عام و خاص من وجه بودن دو دلیل
- ب. قدر متیقن داشتن یکی از دو دلیل
- ج. اخص بودن یکی از دو دلیل
- د. تضاد دو دلیل

۰/۵

۵- با توجه به عبارت «قیل إن أدلة التخییر مطلقة بالنسبة إلى زمن الحضور بينما أن أخبار التوقف مقيدة به» مقتضای اطلاق و تقيید در رفع تعارض نسبت به زمان غیبت چیست؟

- الف. توقف
- ب. تخییر
- ج. تساقط
- د. احتیاط

۰/۵

۶- کدام یک از موارد زیر مرجح صدور شمرده می شود؟

- الف. موافقت کتاب
- ب. موافقت سنت
- ج. موافقت مشهور
- د. مخالفت عامة

۰/۵

۷- آیا عالم لغوی که برای تشخیص موضوع له لفظ به او مراجعه می شود باید عادل باشد؟ دلیل آن را بیان نمایید.

۲

.....
.....
.....

۸- اشکال عبارت «کان من الجائز عقلاً أن يعتمد المتكلم على قرينة غير معهودة الا لدى من فُصد إفهامه» که به عنوان توجیهی برای عدم حجیت ظهور نسبت به غیر مقصودین به افهام بیان شده را بنویسید.

۹- حکومت را تعریف کرده و دو قسم آن را با مثال توضیح دهید.

۱۰- به نظر مصنف، چرا استفاده تخییر به عنوان قاعده ثانویه در متعادلین، از روایت «إذا سمعت من أصحابك الحديث و کلهم ثقة فموسع عليك، حتی تری القائم فترد علیه» درست نیست؟ دو اشکال مصنف را بنویسید.

۱۱- شهرت عملی که موجب ترجیح یکی از دو روایت متعارض می شود چه شرایطی دارد؟

۱۲- با توجه به عبارت «قد أصر شيخنا النائيني (قدس سره) على أن القاعدة تقتضى تقديم مرجح الصدوري على المرجح الجهتي» ضمن بیان استدلال مرحوم نائینی، نظر مصنف در این مساله را بیان کنید.

*سؤال زیر مختص طلاب غیر حضوری می باشد:

۱۳- چهار شرط از شروط تعارض را بنویسید.

«سامانه پیام کوتاه ۰۵۰۰۱۷۱۷۳۱۴۴۳۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می باشد.»

«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می باشد.»

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

شهریور سال تحصیلی ۹۴-۹۳
رشته های تفسیر، فلسفه، کلام، تاریخ و اخلاق و روی مهر ۹۲

ردیف:		
نمونه سوال: ۷۰ دقیقه	نمره: ۱۴	صباح: ۱۰
نمونه سوال: ۸۰ دقیقه	نمره: ۱۶	صباح: ۱۰
شماره پانام صحیح اول	نمره صحیح اول	نمره کسوف
شماره پانام صحیح دوم	نمره صحیح دوم	نمره کسوف

مهر مدرسه

کتابخانه:	۳۹۳۳/۱۷
تاریخ:	۱۳۹۴/۰۶/۰۹
موضوع:	اصول فقه ۴
کتاب:	اصول فقه مظفر
موضوع:	جلد سوم و چهارم، از ابتدای الباب الخامس «حجیه الظواهر» تا پایان بحث عادل و تراجم ص ۱۴۲-۲۴۲ به استثنای مباحث: الفهره (ص ۱۲۳-۱۲۴)، السره (ص ۱۸۲-۱۷۵) و الفاس (ص ۲۰۸-۱۸۲)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: درجه علمیه: شهرستان: استان:

۱- عبارت «الظهور الذي ينشأ من مجموع الكلام» تعریف کدام نوع ظهور می باشد؟ ص ۱۵۰

- الف. تصویری اولی
- ب. تصویری ثانوی
- ج. تصدیقی اولی
- د. تصدیقی ثانوی

۰/۱۵

۲- به نظر مصنف تنها اصلی که در نزد عقلاء در مورد الفاظ وجود دارد چیست؟ ص ۱۵۷

- الف. أصالة عدم القرينة
- ب. أصالة الحقيقة
- ج. أصالة العموم
- د. أصالة الظهور

۰/۱۵

۳- نظر مصنف (ره) در مورد «حجیت قرآن نسبت به غیر مشافهین» چیست؟ ص ۱۶۲

- الف. آنان مقصود به افهام نیستند.
- ب. تکالیف آن برای مشافهین است.
- ج. شامل غیر مشافهین هم می شود.
- د. برای آنان مجمل و مبهم است.

۰/۱۵

۴- بین دلیل «الربا حرام» و «لا ربا بین الوالد و الولد» چه رابطه ای وجود دارد؟ ص ۲۲۴

- الف. حاکم بودن دلیل «لا ربا بین الوالد و الولد».
- ب. وارد بودن «لا ربا بین الوالد و الولد».
- ج. مخصص بودن دلیل «الربا حرام».
- د. حاکم بودن دلیل «الربا حرام».

۰/۱۵

۵- روایت «سألته عن رجل اختلف عليه رجلان ... فی أمر دینه، کلاهما یرویه أحدهما یأمر بأخذه و الآخر ینهاه عنه، کیف یصنع؟ فقال:

یرجئه حتی یلقى من یخبره» به نظر مصنف (ره) بر چه معنایی دلالت دارد؟ ص ۲۴۲

- الف. تساقط
- ب. توقّف
- ج. تخییر
- د. احتیاط

۰/۱۵

۶- هر یک از «موافقت سنت» و «صفات راوی» به ترتیب چه نوع مرجّحی هستند؟ ص ۲۵۶

- الف. مضمونی - صدوری
- ب. جهتی - مضمونی
- ج. صدوری - جهتی
- د. جهتی - صدوری

۰/۱۵

۷- با توجه به عبارت «الظواهر من جملة الظنون، فلا بدّ من التماس دلیل قطعی علی حجیتها لیصحّ التمسک بظواهر الآیات و الأخبار» بیان

نمائید چرا دلیل قطعی بر حجیت ظواهر لازم است؟ ص ۱۴۴ س ۱۵ - ۱/۵ نمره

۱/۵

جواب: سر اینکه دلیل بر حجیت لازم است این می باشد که ظواهر از ظنون است و قطعی نیستند و قاعده اولیه در ظنون عدم حجیت است (و فقط قطع است که حجیت ذاتی است و برای حجیتش احتیاج به دلیل نیست) و چون قطعی نیستند لذا زمانی حجت می باشند که دلیل قطعی بر حجیت آن ها اقامه شود. در این صورت می توان به ظواهر آیات قرآن و روایات تمسک کرد.

۸- سه شرطی که با وجود آن‌ها «موافقت شارع با بناء عقلاء از راه عدم ردع کشف می‌شود» را بنویسید. ص ۱۴۸ و ۱۴۹ - ۱/۵ نمره

جواب:

۱/۵

۱. مانعی از اتحاد روش شارع با عقلاء نباشد. (۰/۵ نمره) ۲. [اگر شرط اول موجود نیست] باید سیره و بناء عقلاء در امور شرعی در حضور شارع جاری شود و اگر در این صورت شارع ردعی نکرد، موافقتش کشف می‌شود. (۰/۵ نمره) ۳. [اگر دو شرط اول منتفی است] باید دلیل قطعی خاصی بر موافقت شارع با بناء عقلاء دلالت کند. (۰/۵ نمره)

۹- دلیل مصنف (ره) بر «عدم اعتبار ظن فعلی به وفاق» برای حجیت ظواهر را بنویسید. ص ۱۵۴ - ۱/۵ نمره

۱/۵

جواب: ظهور از ویژگی‌های لفظ است [به این صورت که لفظ به گونه‌ای باشد که کاشف از مراد متکلم و دال بر آن باشد] و ظن از ویژگی‌ها و صفات سامع است. پس با توجه به این تفاوت نمی‌توان گفت ظن - که برای سامع حاصل می‌شود - موقوم ظهور است - که این ظهور در لفظ وجود دارد. - زیرا اوصاف سامع تأییری در تحقق اوصاف لفظ ندارد و از نظر عقلاء نیز این شرط معتبر نیست. (رساندن مفهوم کافی است.)

۱۰- آیا روایات نهی از تفسیر به رأی قرآن، دال بر عدم حجیت ظواهر قرآن است؟ چرا؟ دو دلیل بنویسید. ص ۱۶۵ - ۱/۵ نمره

۱/۵

جواب:

خیر، زیرا ۱. تفسیر غیر از عمل به ظاهر است پس نهی از آن ربطی به عدم حجیت ظواهر ندارد. (۰/۷۵ نمره) ۲. تفسیر به رأی به معنای عمل به اجتهادات شخصی بدون فحص و شناخت است و شامل عمل به ظواهر بعد از فحص و تأمل نمی‌شود. (۰/۷۵ نمره)

۱۱- مراد از «تنافی عرضی» در عبارت «من شروط التعارض ان يتنافى مدلولی الخبرین و لو عرضاً لیحصل التکاذب بینهما» را با مثال

۲

تبیین کنید. ص ۲۱۲ س ۷-۲ نمره

جواب: مراد این است که ذات دو خبر تنافی به نفی و اثبات با هم ندارند مثل تنافی ذاتی بلکه تنافی به جهت امری خارج از ذات خود مدلول دو خبر است مثل تنافی بین دلیل وجوب نماز ظهر روز جمعه با دلیل وجوب نماز جمعه ظهر جمعه که چون از خارج این را می‌دانیم که یک نماز بیشتر واجب نیست این دو با هم متنافی می‌شوند و گرنه وجوب این دو باهم ذاتاً تنافی ندارد.

۱۲- چهار مورد از عوامل اهمیت داشتن یکی از متزاحمین و ترجیح آن بر دیگری را بنویسید. ص ۲۱۷ تا ۲۱۹ - ۱ نمره

۱

جواب: ۱. یکی از آن دو بدون بدل باشد که بر دیگری که دارای بدل است مقدم می‌شود. ۲. یکی از آن دو واجب مضیق باشد که بر دیگری که موسع است، مقدم می‌شود. ۳. یکی از آن دو واجب فوری باشد که بر دیگری که موسع است، مقدم می‌شود. ۴. وقت عمل به یکی از آن دو واجب اختصاص داشته باشد که بر دیگری که این گونه نیست، مقدم می‌شود [به شرطی که هر دو واجب مضیق باشند]. ۵. یکی از آن دو واجب مشروط به قدرت عقلی باشد که بر دیگری که مشروط به قدرت شرعی است، مقدم می‌شود. ۶. زمان امتثال یک واجب بر دیگری مقدم باشد. ۷. یکی از دو واجب نزد شارع اهمیت خاصی داشته باشد مثلاً موجب حفظ ریشه و اصل اسلام باشد [یا مربوط به حق الناس باشد یا مربوط به خون و نوامیس باشد یا رکن عبادت باشد یا موجب اصلاح امت اسلامی باشد] (رساندن مفهوم ۴ مورد هر کدام ۰/۲۵ نمره کافی است.)

۱۳- استدلال مذکور در عبارت «إن شهرة الرواية في عصر الأئمة (ع) يوجب كون الخبر مقطوع الصدور و علی الأقل یوجب كونه موثقاً بصدوره و علیه فالشاذ المعارض له إما مقطوع العدم أو موثق بعدمه ... فالشهرة تكون لتمييز الحجّة عن اللاحجة» و پاسخ مصنف (ره) به

۲

آن را بنویسید. ص ۲۵۳ و ۲۵۴ - ۲ نمره

جواب: استدلال: مشهور بودن یک روایت در زمان ائمه (ع) باعث می‌شود که قطع به صدور آن پیدا کنیم و قطع به صدور این روایت باعث می‌شود که اگر روایت شاذی معارض با آن بود، قطع به عدم حجیت آن یا وثوق به عدم حجیت آن حاصل شود بنابر این مشهور بودن یک روایت عاملی است که حجیت آن و عدم حجیت روایت معارض آن را مشخص می‌کند. [نه اینکه مشهور بودن سبب ترجیح یک روایت بر روایت دیگر باشد.] (۱ نمره)

پاسخ مصنف: روایت شاذی که قطع به عدم حجیت آن داشته باشیم، اصلاً از بحث مرجحات خارج است زیرا با علم به عدم حجیت آن، هیچ تعارضی بین آن روایت و روایت دیگر وجود ندارد ولی روایت شاذی که وثوق به عدم حجیت آن داشته باشیم، از بحث تعارض خارج نیست زیرا صرف وثاقت راویان آن روایت برای حجیت داشتش کافی است و برای حجیت نیاز به وثوق فعلی به آن یا عدم وثوق به روایت مخالف آن نداریم پس این روایت می‌تواند با روایت دیگر تعارض کند. (۱ نمره) (رساندن مفهوم کافی است.)

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری می‌باشد:

۱۴- دلیل مرحوم نائینی بر «تقدیم مرجح صدوری بر مرجح جهتی» را تبیین نمایید. ص ۲۵۹ - ۲ نمره

۲

جواب: بحث در اینکه آیا خبر برای بیان حکم واقعی صادر شده یا خیر [یعنی بحث در جهت صدور خبر]، فرع و بعد از اثبات اصل صدور خبر است [زیرا تا اصل صدور ثابت نشود، معنا ندارد نسبت به جهت صدور آن بحث کنیم]، بنابر این در مرجحات نیز مرجح صدوری مقدم بر مرجح جهتی می‌شود. زیرا وقتی صدور یکی از متعارضین با مرجحی مثل شهرت بر متعارضش مقدم شد، آن خبر متعارض بخاطر نداشتن این مرجح، صدورش مورد اشکال قرار می‌گیرد و دیگر بحث از وجود مرجح جهتی در آن فایده‌ای نخواهد داشت. (رساندن مفهوم کافی است.)

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیمسال دوم تحصیلی ۹۵-۹۴

رشته‌های تفسیر، تاریخ، فلسفه، کلام، اخلاق، ادبیات عرب، اجابت و محدودیت ورودی مور ۹۳

مهر مدرسه

رودیفه:		
مترجم:	نوبت برگزاری: ۱۰ صبح	نوبت: ۱۴
تفسیر:	نوبت برگزاری: ۱۰ صبح	نوبت: ۱۶
	ساعت پایانی: ۷۰ دقیقه	ساعت پایانی: ۸۰ دقیقه
شماره یا نام سوال اول:	نمره عدد:	نمره در جدول:
شماره یا نام سوال دوم:	نمره عدد:	نمره در جدول:

کدامین:	۳۹۴۲/۰۳
تاریخ:	۱۳۹۵/۰۳/۱۰
موضوع:	اصول فقه ۴
کتاب:	اصول فقه مظفر
صفحه:	جلد سوم و چهارم: از ابتدای الباب الخامس (حجیه الظاهر) تا پایان بحث تعادل و ترجیح به استثنای میاست؛ الشهر، السره و القیاس

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: مدرسه علمیه: شهرستان: استان:

۱- بهترین دلیل برای اثبات حجیت قول لغوی چیست؟

- الف. حکم عقل
- ب. بناء عقلاء
- ج. اجماع
- د. روایات

۰/۵

۲- تعریف تعارض به نظر مصنف چیست؟

- الف. تنافی مدلولی الدلیلین
- ب. تنافی الادلة بحسب الدلالة
- ج. تنافی الدلیلین باعتبار مدلولیهما
- د. تنافی الادلة بحسب مقام الثبوت

۰/۵

۳- رابطه بین کدام یک از موارد زیر «ورود» است؟

- الف. الشک حکمه کذا - لا شک لکثیر الشک
- ب. اکرم العلماء - الفاسق لیس بعالم
- ج. ادله امارات - قاعده تخیر عقلی
- د. اکرم العلماء - المتقی عالم

۰/۵

۴- کدام یک از موارد زیر جمع عرفی نیست؟

- الف. تقدیم النص علی الظاهر
- ب. تقدیم الاظهر علی الظاهر
- ج. کان احد الدلیلین اخص من الاخر
- د. کان لاحد الدلیلین قدر متیقن من اللفظ

۰/۵

۵- کدام یک از مرجحات زیر به نظر مصنف صحیح نیست؟

- الف. ترجیح به مخالفت با عامه
- ب. ترجیح به موافقت کتاب
- ج. ترجیح به شهرت
- د. ترجیح به صفات

۰/۵

۶- کدام یک از مرجحات زیر مرجح مضمونی است؟

- الف. موافقت کتاب و سنة
- ب. موافقت مشهور
- ج. مخالفت عامه
- د. صفات راوی

۰/۵

۷- اشکال مصنف بر قول «قیل لا بد فی حجیه الظاهر من حصول ظن فعلی بمراد المتکلم و الا فهو لیس بظاهر» را همراه با نظر مصنف در مورد این بحث بنویسید.

۱/۵

۸- ضمن ذکر نظر محقق قمی در مورد حجیت ظهور نسبت به غیر مقصودین به افهام، سه احتمال در مورد غرض ایشان را بنویسید.

۲

۹- مثال‌های زیر در کدام‌یک از باب‌های «تعارض»، «تزامم» یا «اجتماع امر و نهی» قرار می‌گیرد؟

۲

(الف) اکرم العلماء؛ لا تکرّم الفساق:

(ب) صل؛ لا تغصب مع عدم المندوحة:

(ج) صل صلاة الجمعة؛ لا تصل صلاة الجمعة:

(د) صل؛ لا تغصب مع المندوحة:

۱۰- نظریه «وقد یظن الغان أن إمكان الجمع التبرعی یحقق قاعدة أولوية الجمع من الطرح» را توضیح داده و پاسخ آن را بنویسید.

۱/۵

۱۱- برخی با استناد به روایت: «کتبتُ إلى أبي الحسن عليه السلام: اختلف أصحابنا في رواياتهم عن أبي عبد الله عليه السلام في ركعتي الفجر في السفر، فروى بعضهم صلّهما في المحمل، وروى بعضهم لا تصلّهما إلا على الأرض. فأعلمني كيف تصنع أنت لاقتدي بك في ذلك. فوقع عليه السلام: موسّع عليك بأية عملت.» تخییر در متعادلین را استفاده نموده اند. پاسخ مصنف به این روایت را همراه با مؤیدی که مصنف برای نظریه خود می‌آورد بنویسید.

۲

۱۲- دلیل نظریه «إذا قلنا بأن القاعدة الاولية في المتعارضين هو التخيير، فإن الترجيح على كل حال لا يحتاج الى دليل جديد.» را در باب تعدی به مرجحات غیر منصوصه توضیح دهید.

۲

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۳- سه نظریه در مورد قاعده ثانویه در متعادلین نوشته و مختار مشهور را مشخص نمایید.

۲

«سامانه پیام کوتاه ۰۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»

«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

زمان	تاریخ	ساعت
۷۰ دقیقه	۱۴	صبح ۹
۸۰ دقیقه	۱۶	صبح ۹

شماره ثبت نام	شماره برگه	نام و نام خانوادگی
شماره ثبت نام	شماره برگه	نام و نام خانوادگی

نیمسال دوم ۹۶-۹۷

رشته‌های تفسیر، تاریخ، کلام، اخلاق، امامت و مهدویت و ادبیات عرب ورودی مهر ۹۵

مهر مدرسه

شماره	۳۹۶۲/۱۱
شماره	۱۳۹۷/۰۴/۰۲
موضوع	اصول فقه ۴
موضوع	اصول فقه مرحوم مظفر
موضوع	جلد سوم و چهارم، از ابتدای «الباب الخامس: حجية الظواهر» تا پایان بحث تعادل و ترجیح (ص ۲۶۲-۲۴۳) به استثنای مباحث الشهره (ص ۱۷۳-۱۶۷)، السیره (ص ۱۸۲-۱۷۵) و القیاس (ص ۲۰۸-۱۸۳)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: مدرسه: شهرستان: استان:

۰/۵

۱- به نظر مصنف بازگشت تمام اصول وجودیه به کدام اصل است؟ ص ۱۵۷

- الف. اصالة عدم القرینة
- ب. اصالة الحقیقة
- ج. اصالة الظهور
- د. اصالة العموم

۰/۵

۲- حکم «إذا تعادل المتزاحمان فی جمیع جهات الترجیح» و حاکم به آن حکم به ترتیب کدام گزینه می‌باشد؟ ص ۲۱۶

- الف. التساقط - العقل العملى
- ب. التساقط - العقل النظرى
- ج. التخییر - العقل النظرى
- د. التخییر - العقل العملى

۰/۵

۳- کدام گزینه در مورد «شهرت فتوائیه قدیمه» به نظر مصنف صحیح است؟ ص ۲۵۳

- الف. یعلم فیہ ان مستندها خبر خاص موجود بین ایدینا
- ب. الظن الناشئ منها غیر معتبر الا اذا كان ظنا قویا
- ج. انها موجبة لجبر الخبر الضعیف من جهة السند
- د. ادلة حجية خبر الواحد تدل على حجية مثلها

۰/۵

۴- ترجیح به صفات راوی، داخل در کدام یک از مرجحات است؟ ص ۲۵۶

- الف. مرجح جهت صدورى
- ب. مرجح صدورى
- ج. مرجح مضمونى
- د. مرجح جهتی

۲

۵- از نظر مصنف، اقرب و جوه در اثبات حجیت قول لغوی چیست؟ توضیح دهید. ص ۱۵۰-۲ نمره

جواب: به نظر ایشان دلیل بر آن، حکم عقل است. زیرا در امور تخصصی، عقل به رجوع جاهل به عالم مورد وثوق حکم می‌کند، پس ناگزیر باید شارع نیز به آن حکم کند، زیرا این حکم عقلی از آراء محموده‌ای است که آراء عقلا بر آن توافق دارد، و شارع نیز از ایشان بلکه رئیس ایشان است.

۶- با توجه به عبارت «نسب الی جماعة من الاخباریین القول بعدم حجية ظواهر الكتاب لقول النبی (صلی الله علیه و آله): من فسّر القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار» جواب مصنف از دلیل مذکور را بیان کنید. (دو مورد) ص ۱۶۵-۲ نمره

جواب: الف. تفسیر قرآن غیر از اخذ به ظاهر آن است، و اخذ به ظاهر را تفسیر نمی‌گویند. ب. مقتضای جمع میان مثل این روایت و اخباری که اخذ به کتاب و مراجعه به آن را روا می‌شمارد، آن است که بگوییم مقصود از تفسیر به رأی - برفرض که شمول آن نسبت به اخذ به ظاهر را بپذیریم - شتاب کردن در اخذ به ظاهر براساس اجتهادهای شخصی و بدون جستجو و بدون پیشینه معرفت و تدبیر و تحقیق است، چنان که تعلیلی که در بعضی از این روایات آمده که در آن ناسخ و منسوخ و عام و خاص است، همین معنا را افاده می‌کند.

۲

۷- چهار شرط از شروط تحقق تعارض را بنویسید. ص ۲۱۲ تا ۲۱۴-۲ نمره

جواب: ۱. یکی یا هر دو دلیل قطعی نباشد. ۲. ظن فعلی، معتبر در حجیت هر دو نباشد. ۳. مدلول آن دو با هم تنافی داشته باشند خواه تنافی در مدلول مطابقی باشد خواه در تضمینی و خواه در التزامی. ۴. هر دو دلیل واجد شرایط حجیت باشند. ۵. دو دلیل متزاحم نباشند. ۶. یکی از دو دلیل حاکم بر دیگری نباشد. ۷. یکی از دو دلیل وارد بر دیگری نباشد.

۸- اگر مولی بعد از امر به اکرام همه‌ی علماء بگوید: «لا تکرّم الفساق» یا بگوید: «العالم الفاسق لیس بعالم» مخصص یا حاکم بودن هر کدام از نهی و نفی، با ذکر دلیل تبیین کنید. ص ۲۲۴-۲ نمره

جواب: اگر بگوید لا تکرّم الفساق، مخصص است، چون مفادش عدم وجوب اکرام فاسق است همراه با ابقاء صفت علم برای او، اما اگر بگوید العالم الفاسق لیس بعالم، این حاکم است، زیرا مفادش اخراج تنزیلی فاسق از صفت عالم است، به این که فسق را به منزله جهل تنزیل می‌کند و یا علم فاسق را به منزله عدم علم او.

۹- اگر بعد از حکم به تساقط به مقتضای قاعده اولیه در متعارضین، دلیل خاصی بر حجیت یکی از دو خبر، به جعل جدید اقامه شد، به نظر مصنف معنای این تخییر چیست؟ ص ۲۳۸ - ۲ - نمره

جواب: به نظر ایشان تخییر بین متعارضین از جهت حجیت و از جهت واقع، بی‌معناست. پس معنای تخییر اینست که هریک از دو دلیل متعارض، در صورتی که با واقع مطابق باشد، منجز واقع است و در صورتی که خطا باشد، معذر برای مکلف است و او مختار است هر کدام را که خواست انتخاب کند.

۱۰- سه نظریه در باب تعدی از مرجحات منصوصه را نام ببرید؛ و بیان کنید که نظریه مشهور کدام است؟ ص ۲۶۰ و ۲۶۱ - ۲ - نمره

جواب:

۱. وجوب تعدی به هر چیزی که موجب افریبت به واقع می‌شود نوعاً (۰/۵ نمره) و قول مشهور همین است (۰/۵ نمره) ۲. وجوب اقتصار بر مرجحات منصوصه (۰/۵ نمره) ۳. تفصیل بین صفات راوی که تعدی از آنها جایز است، و بین غیرصفات راوی که تعدی جایز نیست. (۰/۵ نمره)

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۱- با توجه به عبارت «قد یظن الظان أن إمكان الجمع التبرعی یحقق قاعدة «أولوية الجمع من الطرح» إذ لا یحرز المانع - و هو تکاذب المتعارضین - حیثیند، فیکون الجمع أولى.» جمع تبرعی را تعریف کرده، توضیح دهید چگونه امکان جمع تبرعی، محقق قاعده‌ی فوق است؟ ص ۲۳۰ - ۲ - نمره

جواب: جمع تبرعی یعنی تأویل کیفی که عرف آن را نمی‌پذیرد و دلیل و شاهده‌ی هم بر صحت آن وجود ندارد؛ زیرا وقتی به هر نحو بتوان بین دو دلیل جمع کرد، تکاذبی باقی نمی‌ماند تا نوبت به تعارض و طرح احد الدلیلین برسد پس جمع اولی از طرح می‌شود و لو به نحو جمع تبرعی.

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

شهریور سال تحصیلی ۹۷-۹۶

رشته‌های تفسیر، تاریخ، کلام، اخلاق، امامت و مهدویت و ادبیات عرب و روزی مهر ۹۵

ساعتی ۹ صبح	نمره ۱۴	ساعتی ۹۰ دقیقه
ساعتی ۹ صبح	نمره ۱۶	ساعتی ۹۰ دقیقه

تخصص	نمره	نمره
تخصص	نمره	نمره

مهر مدرسه

کتابخانه	۳۹۶۳/۱۳
کتاب	۱۳۹۷/۰۶/۱۲
موضوع	اصول فقه ۴
موضوع	اصول فقه مرحوم مظفر
موضوع	جلد سوم و چهارم: از ابتدای «الباب الخامس: حجیة الطواغر» تا پایان بحث تعادل و تراجم (ص ۲۶۳-۱۴۳) به استثنای مباحث: الشهرة (ص ۱۷۳-۱۶۷)، السيرة (ص ۱۸۲-۱۷۵) و التیاس (ص ۲۰۸-۱۸۲)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: مدرسه: شهر: استان:

۰/۱۵

۱- از نظر شیخ انصاری (ره) مرجع «اصول لفظیه» کدام گزینه است؟ ص ۱۵۶ س ۱۶

- الف. حجیت قول لغوی
- ب. اصالة عدم القرینة
- ج. اصالة الحقيقة
- د. اصالة الظهور

۰/۱۵

۲- امتناع اجتماع دو حکم در باب «تزامم» و «تعارض» به ترتیب از چه جهتی است؟ ص ۲۱۵

- الف. امتثال - تشریح
- ب. تشریح - امتثال
- ج. تشریح - تشریح
- د. امتثال - امتثال

۰/۱۵

۳- قاعده اولیه در باب متزاحمین چیست؟ ص ۲۲۶ س ۱۵

- الف. تساقط به حکم عقل
- ب. تخییر به حکم شرع
- ج. تخییر به حکم عقل
- د. تساقط به حکم شرع

۰/۱۵

۴- کدام یک از مرجحات زیر مرجح مضمونی است؟ ص ۲۵۶

- الف. موافقت کتاب و سنة
- ب. موافقت مشهور
- ج. مخالفت عامة
- د. صفات راوی

۲

۵- مراد از ظهور تصویری و ظهور تصدیقی چیست و هر کدام متوقف بر چه چیزی می‌باشند؟ ص ۱۵۰ - ۲ نمره

جواب: ظهور تصویری (که از وضع لفظ بر معنای مخصوص ناشی می‌شود) عبارت است از دلالت مفردات کلام بر معانی لغوی و عرفی و آن تابع وضع است.

ظهور تصدیقی: (که از مجموع کلام ناشی می‌شود) عبارت است از دلالت همه کلام بر آن معانی که متضمن آنها است، و ظهور تصدیقی متوقف بر پایان یافتن کلام متکلم است و تا زمانی که متکلم مشغول به تکلم است، کلامش فاقد ظهور تصدیقی است.

۲

۶- یکی از اقوال در مورد حجیت ظهور کلام، «لزوم ظن فعلی به وفاق» است؛ این قول را تقریر نموده و اشکال مصنف را بر آن بنویسید.

ص ۱۵۴ - ۲ نمره

جواب: یعنی برای اینکه کلام ظهور داشته باشد (و ظهور آن حجت باشد) باید مخاطب به مراد و مقصود متکلم ظن داشته باشد و الا کلام ظهور نخواهد داشت بلکه مجمل خواهد بود. (۱ نمره)

اشکال مصنف این است که ظهور، (صفتی است که) قائم به لفظ است به این معنی که باید لفظ به گونه‌ای باشد که کاشف از مراد متکلم باشد در حالی که ظن، قائم به سامع و مخاطب است لذا نمی‌تواند مقوم ظهور داشتن لفظ باشد. (۱ نمره) (رساندن مفهوم کافی است.)

۲

۷- مراد از «تنافی عرضی» در عبارت «من شروط التعارض ان یتنافی مدلولی الخبرین و لو عرضاً لیحصل التکاذب بینهما» را به همراه مثال بنویسید. ص ۲۱۲ س ۷ - ۲ نمره

جواب: مراد این است که ذات دو خبر تنافی به نفی و اثبات با هم ندارند مثل تنافی ذاتی بلکه تنافی به جهت امری خارج از ذات خود مدلول دو خبر است مثل تنافی بین دلیل وجوب نماز ظهر روز جمعه با دلیل وجوب نماز جمعه ظهر جمعه که چون از خارج این را می‌دانیم که یک نماز بیشتر واجب نیست این دو با هم متنافی می‌شوند.

۸- «حکومت» را تعریف نموده و فرق آن را با «تخصیص» بنویسید. ص ۲۲۲ س ۵ و ص ۲۲۵ - ۲ نمره

جواب: تعریف حکومت: تقدیم یک دلیل بر دلیل دیگر از جهت بیان آنها بدون اینکه مدلولشان با هم تکاذبی داشته باشد. (۱ نمره)

فرق حکومت با تخصیص: در تخصیص برخی افراد از حکم عام خارج می‌شوند با اینکه ظهور عام نسبت به آنها باقی است ولی در حکومت برخی افراد از حکم عام خارج می‌شوند با این بیان که آن افراد از مضادین عام به طور ادعایی اخراج می‌شوند و ظهور عام شامل آنها نمی‌باشد. (۱ نمره)

۹- به نظر مصنف، چرا استفاده تخییر به عنوان قاعده ثانویه در متعادلین، از روایت «إِذَا سَمِعْتَ مِنْ أَصْحَابِكَ الْحَدِيثَ وَكَلِمَةً ثِقَّةٍ فَمَوْسِعٌ عَلَيْكَ، حَتَّى تَرَى الْقَائِمَ فَتَرِدْ عَلَيْهِ» درست نیست؟ دو اشکال مصنف را بنویسید. ص ۲۳۹ و ۲۴۰ - ۲ نمره

جواب: اشکال اول: این خبر بر فرض قدرت بر ملاقات امام وارد شده است و شمول آن نسبت به زمان غیبت معلوم نیست. اشکال دوم: خبر، ظهور در فرض تعارض ندارد بلکه چه بسا برای بیان حجیت حدیثی که اصحاب ثقه نقل می‌کنند وارد شده باشد البته حجیت این حدیث تا زمانی خواهد بود که امام معصوم ملاقات شود.

۱۰- شهرت عملی و شهرت روایی را تعریف نموده و شرایط مرجح بودن شهرت عملی را بنویسید. ص ۲۵۲ و ۲۵۳ - ۲ نمره

جواب: شهرت عملی: مشهور فقها مطابق یک روایت فتوی داده باشند و به آن عمل کرده باشند. (۰/۵ نمره)

شهرت روایی: یک روایتی مشهور باشد هر چند عمل بر طبق آن مشهور نباشد. (۰/۵ نمره)

شرایط مرجح بودن شهرت عملی: الف. بدانیم که فقها بر اساس آن روایت و به استناد به آن، چنین فتوایی داده‌اند؛ (۰/۵ نمره)

ب. شهرت عملی، قدیمی باشد یعنی در عصر ائمه یا عصرهای نزدیک به آن صورت گرفته باشد. (۰/۵ نمره)

* سؤال زیر مختص طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد.

۱۱- چهار مورد از عوامل اهمیت داشتن یکی از متزاحمین و ترجیح آن بر دیگری را بنویسید. ص ۲۱۷ تا ۲۱۹ - ۲ نمره

جواب: ۱. یکی از آن دو بدون بدل باشد که بر دیگری که دارای بدل است مقدم می‌شود. ۲. یکی از آن دو واجب مضیق باشد که بر دیگری که موسع است، مقدم می‌شود. ۳. یکی از آن دو واجب فوری باشد که بر دیگری که موسع است، مقدم می‌شود. ۴. وقت عمل به یکی از آن دو واجب اختصاص داشته باشد که بر دیگری که این گونه نیست، مقدم می‌شود [به شرطی که هر دو واجب مضیق باشند]. ۵. یکی از آن دو واجب مشروط به قدرت عقلی باشد که بر دیگری که مشروط به قدرت شرعی است، مقدم می‌شود. ۶. زمان امتثال یک واجب بر دیگری مقدم باشد. ۷. یکی از دو واجب نزد شارع اهمیت خاصی داشته باشد مثلاً موجب حفظ ریشه و اصل اسلام باشد [یا مربوط به حق الناس باشد یا مربوط به خون و نوامیس باشد یا رکن عبادت باشد یا موجب اصلاح امت اسلامی باشد].
(رساندن مفهوم ۴ مورد کافی است - هر کدام ۰/۵ نمره)

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیمه سال اول ۹۱-۹۲
رشته تفسیر و روایت یومین ۸۹

مهر مدرسه

کتابخانه	۹۱۳۲۱/۱۰
تاریخ	۱۳۹۱/۱۰/۲۶
موضوع	اصول ۴
کتاب	اصول فقه مظفر
صفحه	جلد سوم و چهارم: حجية الظواهر (ص ۱۶۶-۱۳۲) و تبادل و تراجم (ص ۲۶۳-۲۰۹)

ردیف:		
نام خانوادگی: ۱۰ صبح	شماره: ۱۴	مجموعه امتحان: ۷۰ دقیقه
شماره نام صحیح اول	شماره عدد	شماره حرف
شماره نام صحیح دوم	شماره عدد	شماره حرف

نام و نام خانوادگی: نام پدر: که ملکی: مدرسه علمیه: شهرستان: استان:

۰/۵

۱- بحث از «حجیت ظواهر» از توابع کدام بحث است؟ ص ۱۴۴ س ۸

- الف. بحث الفاظ
- ب. اصول عملیه
- ج. اصالة عدم قرینه
- د. حجیت کتاب و سنت

۰/۵

۲- از نظر شیخ انصاری (ره) مرجع «اصول لفظیه» کدام گزینه است؟ ص ۱۵۶ س ۱۶

- الف. اصالة الظهور
- ب. اصالة الحقیقة
- ج. اصالة عدم القرینه
- د. حجیت قول لغوی

۰/۵

۳- از نظر مرحوم مظفر (ره) گزینه صحیح پیرامون «تعارض» کدام است؟ ص ۲۱۲ س ۴ و ۱۹ و ص ۲۱۳ س ۱ و ۲

- الف. تعارض، وصف دلیلین است.
- ب. تعارض، وصف مدلولین است.
- ج. شرط تعارض میان دو حجت ظن فعلی است. ص ۲۱۲ س ۴
- د. اجتماع صدق هر دو دلیل در تعارض ممکن است. ص ۲۱۲ س ۱۹

۰/۵

۴- از نظر مرحوم مظفر (ره) قاعده اولیه در باب «متزاحمین» و «متعارضین» به ترتیب کدام است؟ ص ۲۳۶ س ۱۴

- الف. تخییر، تخییر
- ب. تخییر، تساقط
- ج. تساقط، احتیاط
- د. تساقط، تساقط

۰/۵

۵- «اخبار توقف» با «قاعده تساقط» چه نسبتی دارند؟ ص ۲۴۶ س ۸

- الف. ورود بر قاعده تساقط دارد.
- ب. منافاتی با قاعده تساقط ندارد.
- ج. حکومت بر قاعده تساقط دارد.
- د. قاعده تساقط را تخصیص می‌زند.

۰/۵

۶- گزینه صحیح پیرامون «ترجیح به شهرت» کدام است؟ ص ۲۵۳ س ۱۰

- الف. عدم حجیت شهرت فی نفسها با مرجح بودن منافات دارد.
- ب. شهرت روایی موجب عدم حجیت روایت معارض می‌شود.
- ج. اجماع محققین شهرت روایی را از مرجحات منصوصه می‌داند.
- د. شهرت عملیه متقدمین و متأخرین جابر ضعف سند روایات است.

۷- بناء عقلاء بر حجیت قول لغوی» را شرح داده، نظر مرحوم مظفر (ره) را تبیین کنید. ص ۱۴۸ س ۳-۲ نمره

۲

جواب: بناء عقلاء بر حجیت قول لغوی عبارت است از این که عقلاء در شئونی که به خبره نیاز باشد به اهل فن مراجعه می کنند و پی بردن به معانی لغات نیاز به تخصص دارد و عقلاء در این فن به اهل لغت مراجعه می کنند و از طرف شرع مقدس هم ردعی وجود ندارد و از عدم ردع شارع رضایت شارع استکشاف می شود پس قول لغوی به دلیل بناء عقلاء حجت است. (۱ نمره) نظر مرحوم مظفر (ره) از راه عدم ردع موافقت شارع کشف نمی شود مگر به سه شرط: (۰/۲۵) نمره ۱. مانعی از اتحاد روش شارع با عقلاء نباشد ولی می دانیم شارع اصلاً نیازی به رجوع به عقلاء ندارد. (۰/۲۵) نمره ۲. در صورت عدم شرط اول این بنا در حضور شارع انجام پذیرفته باشد و شارع منع نکرده باشد و ما علم به جریان سیره رجوع به لغوی در فهم امور شرعیه نداریم (۰/۲۵) نمره ۳. در صورت عدم این دو شرط دلیل خاصی بر موافقت شارع با بناء عقلاء موجود باشد و ما دلیلی نداریم بلکه آیات ناهیه دلالت بر ردع از عمل به این سیره دارند. (۰/۲۵) نمره

۸- کلام محقق قمی (ره) که قائل است به «عدم حجیة الظهور بالنسبة الی من لم یقصد افهامه بالكلام» را با توجه به سه احتمال مطرح

در آن نقد کنید. ص ۱۶۰ س ۴- ۱/۵ نمره

۱/۵

جواب: ۱. اگر مقصود از این کلام عدم ظهور ذاتی است که امری است که وجداناً باطل است ۲. اگر منظور ایشان این است که عقلاء نسبت به مقصودین بالا فهم احتمال وجود قرینه را الغاء می کنند پس ظاهر نسبت به آنها حجت است ولی نسبت به غیر مقصودین چنین بنائی ندارند لذا نسبت به دیگران این ظاهر حجت نیست. شیخ انصاری (ره) می فرماید در عمل به ظهور لفظ تفاوتی بین کسی که قصد افهام از او شده و کسی که قصد افهام نشده نیست. ۳. و اگر مقصود ایشان این است که جایز است عقلاً متکلم حکیم در سخن گفتن به قرینه ای اعتماد کند که فقط نزد مقصودین به افهام شناخته شده است در این صورت اگر چه کلام صحیح است ولی ضرری به بحث حجیت ظهور نمی رساند زیرا حجیت ظهور نفی احتمال قرینه است عقلاً نه عقلاً.

۹- چهار مورد از «اولویتها» را در باب تراحم بنویسید. ص ۲۲۰ س ۳-۲ نمره

۲

جواب: ۱. در یکی از متزاحمین حفظ اساس اسلام باشد. (۰/۵) نمره ۲. در یکی از دو حکم متعلق به حقوق مردم باشد. (۰/۵) نمره ۳. در یکی از دو حکم از قبیل جان و آبرو باشد. (۰/۵) نمره ۴. در یکی از متزاحمین رکن عبادت باشد. (۰/۵) نمره ۵. یکی از متزاحمین صلح بین مؤمنین با کذب و دیگری صدق همراه با فتنه باشد. [

۱۰- سه قول مطرح در مورد قاعدهی ثانویه در «متعارضین متعادلین» را بنویسید. ص ۲۳۶ س ۱۳- ۱/۵ نمره

۱/۵

جواب: ۱. تخییر و اختیار در اخذ به هر یک از دو دلیل این قول مشهور فقهاء است. ۲. بعضی قائل به توقف شده اند و گفته اند در مقام عمل احتیاط. ۳. اگر احتیاط ممکن بود یعنی یکی از دو دلیل مطابق احتیاط بود احتیاط و الا تخییر.

۱۱- نظر مرحوم مظفر (ره) در مورد «ترجیح بالاحداث» را تبیین کنید. ص ۲۴۸ س ۱۵-۲ نمره

۲

جواب: از نظر مرحوم مظفر (ره) روایاتی که در این باب ذکر کرده اند دلالت بر مرجح بودن احداث الحدیث نمی کند زیرا ما به دنبال یک قاعدهی کلی هستیم که در همه مصادیق بتوانیم از آن استفاده کنیم و از این روایات نمی توان چنین ضابطه ای را استفاده کرد زیرا مسئله وجوه و احتمالات زیادی دارد شاید حدیث دوم در مقام بیان واقع باشد در حالی که حدیث اول در مقام تقیه صادر شده باشد و احتمال دارد قضیه بر عکس باشد پس مجرد این که یک حدیث جدید التأسیس بود دلیل بر رجحان آن نمی شود.

۱۲- از نظر صاحب کفایه (ره) و نیز وحید بهبهانی (ره) مرجحات در طول یکدیگرند یا در عرض یکدیگر؟ نظریه هر یک را در این مورد شرح

دهید. ص ۲۵۷ س ۳-۲ نمره

۲

جواب: نظریه صاحب کفایه (ره) این است که مرجحات منصوصه در عرض یکدیگرند لذا اگر دو حدیث متعارض هر کدام دارای یکی از مرجحات باشد هیچ کدام بر دیگری مقدم نمی شود و خیرین داخل در باب تراحم می شود که اگر یکی اقوی مناطاً بود آن مقدم می شود و الا تخییر است. نظریه وحید بهبهانی این است که مرجحات در طول یکدیگرند به این صورت که مرجحات جهتیه بر سایر مرجحات مقدم است. اگر یکی از احادیث متعارضین مخالف عامه بود ولی شاذ و دیگری موافق عامه بود ولی مشهور اینجا مخالف عامه ولو شاذ باشد مقدم می شود بر موافق عامه ولو مشهور باشد.